

Η ΚΗΔΕΙΑ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΤΩΝ ΣΕΡΒΩΝ ΠΑΥΛΟΥ

Τοῦ Μητροπολίτου Πάφου κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ.

Τὴν Κυριακὴ 15 Νοεμβρίου 2009 ἀπεβίωσε ὁ ἀπὸ διетίας νοσηλευόμενος στό στρατιωτικό νοσοκομεῖο Βελιγραδίου Πατριάρχης τῶν Σέρβων Παῦλος, σέ ἡλικία 95 ἐτῶν. Τό θλιβερό ἄγγελμα ἔφθασε στήν Ἱερά Ἀρχιεπισκοπή τό πρωΐ τῆς ἐπομένης διὰ τηλεμηνύματος τοῦ Τοποτηρητοῦ, Μητροπολίτου Μαυροβουνίου καί Παραθαλασσίας Ἀμφιλοχίου. Στό μήνυμα πρὸς τόν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Κύπρου κ. Χρυσόστομο ἀνακοινωνόταν, ὅτι ἡ κηδεία θά ἐτελεῖτο τὴν Πέμπτη 19 Νοεμβρίου καί ἐζητεῖτο ἀποστολὴ ἐκπροσώπου τῆς Ἐκκλησίας Κύπρου.

Ὁ Μακαριώτατος, πού ἀπουσίαζε στήν Ἑλλάδα, ἐνημερώθηκε καταλλήλως καί ὄρισεν ὡς ἐκπροσώπους στήν κηδεία τόν γράφοντα καί τόν Πρωτοπρεσβύτερο Κυριακό Χρυσάνθου, προϊστάμενο τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ Ἀγίου Θεοδώρου Πάφου.

Μέ ἀπ' εὐθείας πτήση τῶν Σερβικῶν ἀερογραμμῶν ἀναχωρήσαμε τό πρωΐ τῆς Τετάρτης 18 Νοεμβρίου γιά τό Βελιγράδι, ὅπου φτάσαμε γύρω στό μεσημέρι. Μετά ἀπὸ ὀλιγόωρη ἀνάπαυση στό ξενοδοχεῖο ὅπου ὀδηγηθήκαμε, πήγαμε στόν Καθεδρικό Ναό τῶν Ἀρχαγγέλων Μιχαὴλ καί Γαβριήλ, ὅπου ἡ σορός τοῦ Πατριάρχου εἶχε ἐκτεθεῖ σέ λαϊκό προσκύνημα, καί τελέσαμε Τρισάγιο.

Ἀναρίθμητα πλήθη πιστῶν περίμεναν ὑπομονετικά, γιά ὥρες ὀλόκληρες, προκειμένου νά περάσουν μπροστά ἀπὸ τό σκῆνωμα τοῦ Πατριάρχου. Μᾶς εἶχε λεχθεῖ πὼς κάποιοι περίμεναν 13 συνεχεῖς ὥρες γιά νά μπορέσουν νά πλησιάσουν τῇ σορῷ. Ὁ Πατριάρχης Παῦλος εἶχε φήμη ἁγίου ἀνθρώπου σ' ὀλόκληρο τόν

Σερβικό λαό. Ήταν πρᾶος, ὀλιγόλογος καί ἄνθρωπος προσευχῆς. Λέχθηκε χαρακτηριστικά γι' αὐτόν πῶς οὐδέποτε μίλησε ἄλλος τόσο λίγο ὅσο αὐτός καί οὐδέποτε ἐπηρέασε ἄλλος, τόσο πολύ, ὅσο αὐτός.

Ἡ ἐκλογή του, πού ἔγινε τήν 1η Δεκεμβρίου 1990, θεωρήθηκε ὡς θεοσημεία. Κατά τό Καταστατικό τῆς Ἐκκλησίας τῆς Σερβίας, καταρτίζεται ἀπό τήν Ἱερά Σύνοδο τριπρόσωπο καί ἐκλέ-

*Προσκύνημα στή σορό τοῦ Πατριάρχου Παύλου,
στόν καθεδρικό ναό τῶν Ἀρχαγγέλων Μιχαήλ καί Γαβριήλ.*

γεται ἀπό τούς τρεῖς τοῦ τριπροσώπου ἕνας μέ κλήρωση. Ὁ κάθε ἕνας ἀπό τούς τρεῖς πού θά ἀπαρτίσουν τό τριπρόσωπο θά πρέπει νά πάρει τό 50% σύν μία ψήφο ἀπό τήν Σύνοδο γιά νά ὑπάρχει τό τεκμήριο ὅτι ἂν ἐκλεγεῖ θά τυγχάνει τῆς ἀποδοχῆς τῆς πλειοψηφίας τῆς Συνόδου. Στήν περίπτωση τῆς ἐκλογῆς τοῦ 1990, παρουσιάστηκε ἀδυναμία καταρτισμοῦ τοῦ τριπροσώπου. Ἐξελέγησαν δύο, ἐνῶ δέν μπόρεσε, στίς ἀλλεπάλληλες ψηφοφορίες πού ἔγιναν, ἕνας τρίτος, ἀπό ὅσους εἶχαν ἐκδηλώσει ἐνδια-

φέρον, νά συγκεντρώσει τήν απαιτούμενη πλειοψηφία. Στράφηκαν τότε, μερικοί, πρὸς τόν Μητροπολίτη Ράτσκας καί Πρεζρένης Παῦλο καί τόν πίεσαν νά δεχθεῖ νά συμπεριληφθεῖ στούς ὑποψηφίους, σέ μιά προσπάθεια ἄρσης τοῦ ἀδιεξόδου. Πράγματι, ἀφοῦ συγκατετέθη, πῆρε τήν απαιτούμενη πλειοψηφία καί κατάρτίστηκε τό τριπρόσωπο. Ὁ κλῆρος τόν ἀνέδειξε, τελικά, Πατριάρχη τῶν Σέρβων.

Γνώρισα τόν μακαριστό Πατριάρχη τόν Ἀπρίλιο τοῦ 1999 κατὰ τή διάρκεια τοῦ βομβαρδισμοῦ τοῦ Βελιγραδίου, καί τῆς Σερβίας γενικότερα, ἀπό τό ΝΑΤΟ. Εἶχα πάει ἐκεῖ γιά νά μεταφέρω στόν Πατριάρχη τό χρηματικό ποσό πού συγκεντρώθηκε ἀπό σχετικό ἔρανο στήν Μητροπολιτική περιφέρεια Πάφου. Σ' αὐτές τίς κρίσιμες ὥρες, γιά τό λαό του, φάνηκαν οἱ ἡγετικές του ἱκανότητες. Ἐγίνε ἡ ἔκφραση τῆς ἐνότητας τοῦ Σερβικοῦ λαοῦ, ἡ ἐνσάρκωση τῶν παραδόσεων καί τοῦ ἡθους τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἡ ἐνοποιός παρέμβασή του εἶχε ἐκδηλωθεῖ καί ἀμέσως μετὰ τήν ἐκλογή του, σέ χρόνια δύσκολα γιά τόν σερβικό λαό, λόγω τῆς διάλυσης τῆς Γιουγκοσλαβίας.

Ὅσο περνοῦσε ὁ καιρός, ἐμπεδωνόταν στόν λαό ἡ πεποίθηση γιά τήν ἀγιότητα τοῦ Πατριάρχου Παύλου. Κι εἶναι χαρακτηριστικό, πῶς, ἐνῶ δέν ἱδρυσε εὐαγῇ ἰδρύματα, δέν ἀνοικοδόμησε ναοούς, δέν ἔβαψε κἄν τό οἶκημα τοῦ Πατριαρχείου, θεωρήθηκε ὡς ὁ μεγαλύτερος μέχρι σήμερα Πατριάρχης τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας.

Μετά τό Τρισάγιο στή σορό τοῦ ἀοίδιμου Πατριάρχου, ἐπισκεφθήκαμε, στό παρακείμενο Πατριαρχικό Μέγαρο, τόν Τοποτηρητή, Μητροπολίτη Μαυροβουνίου καί Παραθαλασσίας κ. Ἀμφιλόχιο καί ὑποβάλαμε τά συλλυπητήρια τῆς Κυπριακῆς Ἐκκλησίας, τοῦ Μακαριωτάτου καί τά δικά μας.

Τήν ἐπομένη, Πέμπτη 19 Νοεμβρίου, προεξάρχοντας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου καί μέ τή συμμετοχή τοῦ Πατριάρχου Ρουμανίας, τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Τιράνων, τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Τσεχίας καί Σλοβακίας, τῶν ἐκπροσώπων τῶν ἄλλων αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν καί ὅλων τῶν Ἐπισκόπων τῆς

Ἐκκλησίας τῆς Σερβίας, τελέστηκε ἡ Θεία Λειτουργία στόν Καθεδρικό Ναό τῶν Ἀρχαγγέλων Μιχαήλ καί Γαβριήλ.

Μετά τό πέρας τῆς Θείας Λειτουργίας σχηματίστηκε πομπή πρός τόν Ἱερό Ναό τοῦ Ἀγίου Σάββα, Ἀρχιεπισκόπου Σερβίας, ὅπου καί μεταφέρθηκε τό σκῆνος τοῦ κοιμηθέντος Πατριάρχου. Ὁ ναός αὐτός εἶναι ὁ μεγαλύτερος τῶν Βαλκανίων. Οἱ δρόμοι παντοῦ γεμάτοι ἀπό κόσμο. Θυμηθήκαμε τήν περίπτωση τῆς κηδείας τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ', τό 1977, μέ τήν καθολική καί τότε συμμετοχή τοῦ λαοῦ. Τώρα, ὅμως, τό πλῆθος ἦτο πολύ περισσότερο, ἀφοῦ καί ὁ πληθυσμός τῆς Σερβίας εἶναι πολλαπλάσιος ἀπό τό δικό μας πληθυσμό.

Στήν πλατεία μπροστά ἀπό τόν Καθεδρικό Ναό ἐψάλη ἡ ἐξόδιος ἀκολουθία, προϊσταμένου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, περιστοιχουμένου ἀπό τόν Τοποτηρητή καί τούς ἐκπροσώπους ὄλων τῶν Ἐκκλησιῶν.

Στήν κηδεία παρέστη ὁ Πρόεδρος τῆς Σερβίας Boris Tadić, ὁ Πρωθυπουργός τῆς χώρας, ὁ Ὑπουργός Ἐξωτερικῶν τῆς Κύπρου κ. Μᾶρκος Κυπριανοῦ, ὁ Ἀναπληρωτής Ὑπουργός Ἐξωτερικῶν τῆς Ἑλλάδας κ. Δημ. Δρούτσας, ἐκπρόσωποι τῶν Κυβερνήσεων τῶν ἄλλων Ὁρθοδόξων κρατῶν - μελῶν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἑνώσεως, καθώς καί τῆς Ρωσίας, τῆς Γεωργίας καί τῆς Οὐκρανίας, ὁ Καρδινάλιος Angelo Solano, ἐπικεφαλῆς ἀντιπροσωπείας τοῦ Βατικανοῦ, καί ἑκατομμύρια πιστῶν Σέρβων, πού κατέκλυσαν τούς δρόμους, τίς πλατείες, τούς ἐξῶστες καί τίς ὁροφές σπιτιῶν καί πολυκατοικιῶν. Ἀξίζει νά σημειωθεῖ, πώς ἡ Κυβέρνηση τῆς Σερβίας κήρυξε τριήμερο ἐθνικό πένθος.

Ἐκ μέρους ὄλων ἐξεφώνησε τόν ἐπικήδειο ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης. Ὁ Παναγιώτατος ἀνέφερε, ὅτι «ὁ Πατριάρχης Παῦλος δέν ἦταν ἓνας Πρωθιεράρχης συνηθισμένων μέτρων. Καί μόνη ἡ μορφή του ἀκτινοβολοῦσε ὁσιότητα καί δικαιοσύνη. Ἀρμόζουν σ' αὐτόν, εἶπε ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης, ἐκεῖνα πού ὁ Γρηγόριος Νύσσης εἶπε γιά τόν Μελέτιο Ἀντιοχείας, ὅτι δηλαδή συγκέντρωνε στόν ἑαυτό του «Δαβίδ τήν πραότητα, Σολομώντος τήν σύ-

νεσιν, Μωϋσέως τήν ἀγαθότητα, Σαμουήλ τήν ἀκρίβειαν, Ἰωσήφ τήν σωφροσύνην, Δανιήλ τήν σοφίαν, Ἡλίου τόν ζῆλον τῆς πίστεως, Ἰωάννου τήν παρθενικὴν ἀφθορίαν». Ἀνεφέρθη, ἀκολούθως, ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης στή λύση πού ὁ μακαριστός Πα-

*Ἀπό τήν κηδεία τοῦ Πατριάρχου Παύλου,
ἔξω ἀπό τό ναό τοῦ Ἁγίου Σάββα Βελιγραδίου.*

τριάρχης ἔδωσε στό σχίσμα τῆς λεγομένης «Ἐλευθέρας Σερβικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας», τήν ὁποία ὀδήγησε στούς κόλπους τοῦ Σερβικοῦ Πατριαρχείου. Τέλος συλλυπήθηκε βαθύτατα τήν Ἱεραρχία, τοὺς Ἀρχοντες καί τό λαό τῆς Σερβίας καί εὐχήθηκε τήν ἀνάδειξη ἀντάξιου, τοῦ μεταστάντος, διαδόχου.

Στή συνέχεια μίλησε ὁ Τοποτηρητής, Μητροπολίτης Μαυροβουνίου καί Παραθαλασσίας Ἀμφιλόχιος καί ὁ Πρόεδρος τῆς Σερβίας Boris Tadić.

Ἡ ταφή τοῦ μακαριστοῦ Πατριάρχου ἔγινε στήν Ἱερά Μονή

Ἀρχαγγέλων Μιχαήλ καί Γαβριήλ στό προάστειο Ρακόβιτσα.

Μετά τήν κηδεία παρετέθη επίσημο γεῦμα σέ αἴθουσα τοῦ Πατριαρχείου, κοντά στό ναό τοῦ Ἀγίου Σάββα. Ἡ ὅλη τελετή ἐπερατώθη περί τίς 5 μ.μ. Μετά ἀπό ὀλιγόωρη ἀνάπαυση στό ξενοδοχεῖο, μεταβήκαμε, γύρω στίς 9 μ.μ., στό ἀεροδρόμιο ἀπ' ὅπου στίς 11 μ.μ. ἀναχωρήσαμε γιά τήν Λάρνακα.
